

Ny undersøgelse om bloddonorerne, side 3

Se plakater fra plakatkonkurrencen, side 4-5 og på bagsiden

Hvad kan udelukke midlertidigt fra at give blod? side 8-9

Du ser sund og rask ud!

læs mere side 13

BLODMANGEL?

NEJ - IKKE HER!

Landsorganisationen har i foråret 2003 gennemført en undersøgelse, som skulle give et mere præcist billede af "den danske bloddonor". Det er altid med nogen betænkelighed, en sådan undersøgelse besluttet, og der er mange – og svære – overvejelser knyttet til sagen: Kan vi tillade os at ulejlige donorerne, stiller vi de rigtige spørgsmål, kan vi bruge svarene konstruktivt, o.s.v.?

En bekymring kunne vi have sparet os, nemlig den at ulejlige donorerne. Svarprocenten var oppe på 63, hvilket – efter eksperternes udsagn – er særdeles flot, og viser, at bloddonorerne gerne hjælper på mere end én måde!

Der er blod nok

På modstående side kan du læse om nogle af de markante resultater af undersøgelsen. I denne leder vil jeg nærmere omtale et af svarene. På spørgsmålet: "Hvor tilstrækkelig tror du beholdningen af blod er i Danmark" svarede kun ca. 10 procent, at der altid er nok blod, mens hele 60 procent mente, at der mangler blod engang imellem.

Muligvis har vi stillet netop dette spørgsmål forkert, for svaret er overraskende og lidt ubehageligt. Det er vigtigt at få slået fast, at der Bloddonorerne i Danmark bekendt ikke i mange år er nogen dansk læge, der forgæves har bedt om donorblod. Faktisk hører vi ofte om patienter, der får 20, 30 eller 40 portioner blod, og sådan skal det gerne blive ved at være. Behandlingen af en patient må ikke indstilles på grund af blodmangel!

Behov for flere donorer

Der er altså blod nok. Noget andet er imidlertid, at vi belaster vores bloddonorer vel meget i disse år. Tallene for 2002 viser, at tappefrekvensen (det antal gange, en donor gennemsnitligt tappes pr. år) er steget til 1,6. Frekvensen

er højest i de større byer, fordi der bruges mest blod på de store sygehuse.

I vores årsberetning har vi skrevet nærmere om tappefrekvensen og variationerne fra korps til korps – og fra donor til donor. På denne plads vil jeg blot gentage, at eksperterne anbefaler en frekvens på 1,5. Med et stigende (eller blot uændret) blodforbrug skal vi derfor være flere donorer. Undersøgelsen bekræfter i øvrigt vores hidtidige antagelse om, at ca. 10 procent af donorerne holder op hvert år på grund af alder, sygdom eller af andre grunde. Når vi lægger det hele sammen, skal der komme ca. 25.000 nye donorer hvert år – men der må gerne komme flere!

Der skal ydes en indsats

Over hele landet er der rigtig mange frivillige medlemmer af korpsbestyrelser, der hvert år - sammen med læger, bioanalytikere og sygeplejersker - yder en stor indsats for at skaffe nye donorer. De forskellige korps er repræsenteret på messer og kræmmermarkeder, til musikfestivaler, byfester og i år på mange DSB-stationer på Den Internationale Bloddonordag den 23. maj o.s.v.

Du kan hjælpe dem ved i din hverdag at agitere for sagen over for din familie, arbejdskolleger, sportskammerater og andre – på forhånd tak for hjælpen!

Børge Stjernholm
Landsformand

FOTO
ERLING LUNDEMANN

Landsformand Børge Stjernholm aflægger sin beretning ved landsmødet i 2001 i Korsør.

LANDSMØDE I AALBORG

Hvert andet år holder Bloddonorerne i Danmark landsmøde. I år kommer det til at foregå den 20. september i Aalborg Kongres- & Kulturcenter. Et af landsmødets formål er at danne ramme for udveksling af erfaringer og holdninger. Landsmødet er åbent for alle bloddonorer i Danmark, og tilmelding sker gennem det lokale korps.

UNDERSØGELSE:

HVEM ER DEN DANSKE BLODDONOR?

Regner du med at fortsætte som donor? Synes du, at det er en social forpligtelse at give blod? Blev du opfordret af en ven, kollega eller et familiemedlem til at starte som bloddonor? Er du tilbøjelig til at svare ja til de tre spørgsmål, ligner du hovedparten af de 238.000 andre danske bloddonorer. Det viser en ny undersøgelse, som Bloddonorerne i Danmark netop har foretaget.

Formålet med undersøgelsen var at lære bloddonorerne bedre at kende. Derfor sendte vi et spørgeskema ud til 1.500 donorer over hele landet, og hele 63 procent returnerede skemaet. Vi spurgte om meget, og vi fik mange spændende svar tilbage. Det mest opløftende ved undersøgelsen er, at 95 procent af de adspurgte erklærer sig enige i, at de forventer at fortsætte som donorer. Det glæder os at se, at der er så mange, som ikke bare betragter det at være bloddonor som noget, man kun gør et par gange. Det er derimod en længerevarende gerning for de allerfleste.

Tag en ven med!

Næsten ligeså mange - 92 procent - mener, at det at være bloddonor er en social forpligtelse, man har som medborger. Det er et vink med en vognstang til de danskere, der kunne være bloddonorer. Det er samtidig her, at du som bloddonor kommer ind i billedet - og med god grund! For undersøgelsen viser, at mere end 60 procent af alle donorer startede med at give blod, fordi de blev opfordret til det af familie, venner eller kollegaer. Derfor er den personlige opfordring utrolig vigtig i bestræbelserne på at skaffe nye donorer.

Problemer med at få fri

Og der er noget at komme efter! Man får nemlig en god service i blodbanken. 98 procent af donorerne har tillid til personalet i blodbanken og mener, at der bliver taget godt vare på én, når man er i blodbanken for at blive tappet. Til gengæld er der nogle, som har problemer med komme hen til blodbanken. 11 procent svarede, at de har svært ved at få fri fra arbejde, når de skal i blodbanken. Det er et tal, som nødtigt skulle stige i årene fremover.

25.000 førstegangsdonorer i 2002

Undersøgelsen viser samtidigt, at godt 25.000 donorer havde deres første besøg i blodbanken sidste år. Med en landsdækkende nettotilgang på 2.600 flere donorer fra 2001 til 2002, betyder det, at tilgangen af nye bloddonorer er stigende. Det er en tendens, som gerne skulle slå endnu kraftigere igennem i de kommende år, så Danmark fortsat kan være selvforsynende med blod og blodprodukter. Undersøgelsen er landsdækkende, men der forekommer selvfølgelig geografiske forskelle.

Du kan læse mere om undersøgelsen og se alle resultaterne på www.bloddonor.dk

UNDERSØGELSEN VISER:

11 procent af donorerne startede som bloddonor indenfor det sidste år. Det svarer til 25.000 nye donorer.

Fordelingen mellem mænd og kvinder er 50:50.

Aldersfordelingen blandt donorerne afviger kun meget lidt fra den aldersfordeling, der er i befolkningen generelt. Den største andel af donorerne - 27 procent - finder man blandt de 40-49 årige.

Halvdelen af donorerne arbejder på virksomheder med mere end 50 ansatte.

De fem menneskelige egenskaber, som donorerne sætter højest, er ærlighed, kærlighed, livsglæde, troværdighed og frihed.

TV2 foretrakkes af 46 procent som Tv-kanal. 10 procent af de adspurgte foretrækker DR2.

83 procent af donorerne bruger internettet - enten hjemme, på arbejde eller skole.

58 procent af donorerne lever som mand og kone. 19 procent er samlevende, og 23 procent er singler.

71 procent af donorerne har børn.

Ca. en tredjedel af donorerne har en kort eller mellem-lang uddannelse (1-3 år). 21 procent har en længere, videregående uddannelse (mere end 3 år) og 22 procent har en erhvervsuddannelse/læreplads som den senest afsluttede uddannelse.

83 procent af donorerne bruger internettet.

TV2 er den foretrukne Tv-kanal.

58 procent af donorerne er gift.

VINDERPLAKATEN

Vinderen af Bloddonorernes plakat-konkurrence og førstepræmien på 10.000 kr. blev Birgitte Krabbe Olesen fra Kolding. Birgitte er 28 år, arbejder som DTP'er og er uddannet grafisk designer fra Design Seminariet i Højer. Dommerkomitéens begrundelse var, at det er en plakat, som opfordrer til at tænke. Den synliggør netop, hvad det at være bloddonor i sidste ende handler om. For personen, der ligger i sengen, kunne jo være én, man kender. Og så rager det jo netop én selv!

CP_] LRP] TWVP`XTR`

9 Zi hrcZi'y' b, hZ^ ZIYZi \^gB Zc-] kWh Zg'YZg'YZc YWYZi Zg'Y^YZga\Zg'^YZc-Zc-4: aZg'Zc'Y' j dAZg'V49 Zi Zg'YZg'b Vc-Zb ZccZi Zg' | kZg'YW'YZg'deazkZg' d\YZ'[\^Zg'YZi g'VZg'YZb # cYWh bZ Zi fM'cd aZ'V'YZb bZaZg'h' htb Wd'Ydcdg'g'9 Zi h j aZ'y' b, hZ'd'h \^g'4>` Z'azcZ'ldg'M h' g'Z'Y^ hZa'b Zc d'h 'ldg'M' h' g'Z'Yc'Zc' g'b ZiZ'D \YZg'hic' g'b ZiZ'D \YZg'h' B Z'Y'e, 1 1 1 Wd'Ydcdg' Z'azg'e, iq# %& (, %& #9 Zi kZNg'g'gdh Y^#

Vinderen af plakatkonkurrencen, Birgitte Krabbe Olesen.

STOR INTERESSE FOR PLAKATKONKURRENCEN

Postbuddet var glad og lettet:

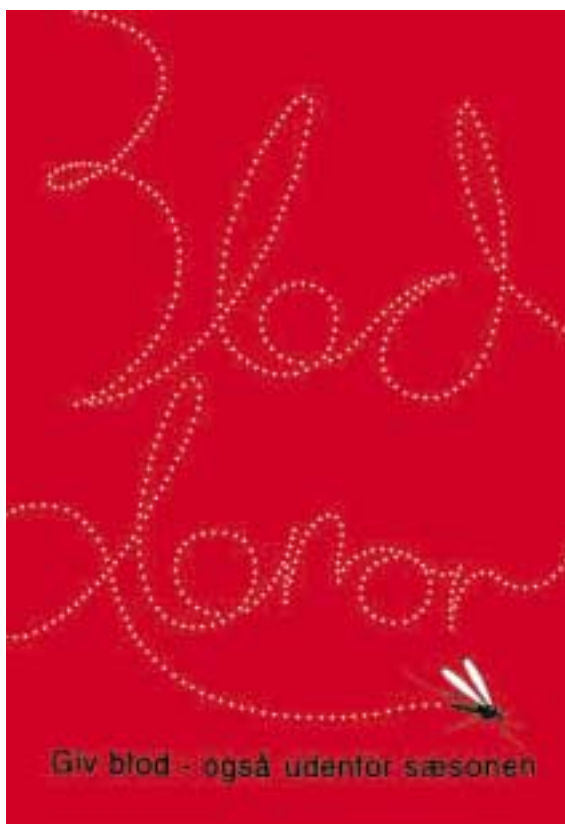
- Jeg var ellers begyndt at blive lidt bekymret for min ryg, ytrede han på konkurrencens sidste dag – men først efter han var blevet beroliget med, at det hele nu var overstået. Men det havde også været strenge tider. For i plakatrør, i kæmpe konvolutter, på e-mail og cd-rom væltede de i alt 631 forslag ind i en lind strøm.

Derfor var det noget af en opgave at finde vinderne. Der var overvældende mange højt kvalificerede, dybt interessante og fantastisk smukke bidrag at vælge imellem. Dommerkomitéen fandt dog frem til de to bedste forslag, og i Museet for Moderne Glaskunsts spændende omgivelser i Søndermarken på Frederiksberg blev de to vindere præsenteret i juni. Du kan se nogle af de forslag, som ikke vandt, på bagsiden.

Andenpladsen gik til Anders Brønserud fra Vejle. Han er 31 år og arbejder freelance som tegner og grafiker. Dommerkomitéens begrundelse var, at det er en smuk grafik, som er krydret med humor. Den tager så at sige "brodden ud af stikket".

Fra venstre ses de tre medlemmer af dommerkomitéen: Jens Olesen, Erik Ambjørn og Charlotte Sparre, 2. præmievinder Anders Brønserud, landsformand Børge Stjernholm og vinderen af konkurrencen, Birgitte Krabbe Olesen.

Præmieoverrækkelsen fandt sted i Søndermarken på Frederiksberg foran nedgangen til Cisternerne.

CISTERNERNE

Museet for Moderne Glaskunst - er et af Danmarks spændende og anderledes kunstmuseer. Oppe på toppen af Valby Bakke, lige overfor indgangen til Frederiksberg Slot, ligger et stort fladt plateau omgivet af lindetræer. Det ser jo meget tilforladeligt ud, men under græsset ligger nogle enorme vandreservoarer, de såkaldte cisterner, der tidligere sørgede for rent vand til københavnernes. I 1996 blev cisternerne omdannet til museum af billedhugger Max Seidenfaden, og i det grotteagtige mørke er nu udstillet værker af blandt andet Robert Jacobsen, Carl-Henning Pedersen, Per Kirkeby og Bjørn Nørsgaard. Man kan læse mere om museet på www.cisternerne.dk.

Jens Halkjær Kristensen behandler donorer, som er kommet til skade i forbindelse med tapning.

NÅR SKADEN SKER

371.000 gange om året lægger de danske bloddonorer arm til en blodtapning. Man bliver stukket og tappet for en halv liter blod, og i de allerfleste tilfælde går det fint. Men i sjældne tilfælde kan man få gener, som kræver behandling. Overlæge Jens Halkjær Kristensen er en af de læger, som hjælper de donorer, som har fået en stikskade i forbindelse med tapning.

FAKTA:

En inflammation er en reaktion i kroppens væv på eventuelle fremmedlegemer eller blodansamlinger. En inflammation kan man få efter et slag eller forstuvning af et led. Fælles for alle inflammationer er hævelse, rødme, varme, ømhed og eventuelt nedsat bevægelighed.

Typisk opdeler man de skader, som kan opstå i forbindelse med tapning, i stikskader og besvimelsesskader. Ca. 70 procent er stikskader, og ca. 30 procent er skader i forbindelse med, at donor besvimer.

Bloddonorernes Sikringsfond er et supplement til de offentlige erstatningsordninger. Fonden giver hurtigt økonomisk hjælp og vejledning, når en donor er kommet til skade. Der er en risiko for uheld ved tapning, men den er meget lille: For hver gang, der foregår 2.750 tapninger, anmeldes der ét uheld.

På www.bloddonor.dk kan du læse pjecen "Hvis uheld sker". Du finder også pjecen i blodbanken.

Jens Halkjær Kristensen behandler ca. 20 gange om året bloddonorer fra Københavnsområdet. Han er klinikchef på Klinik for Medicinsk Ortopædi og Rehabilitering på Rigshospitalet. På klinikken diagnosticerer og behandler man alle lidelser i bevægeapparatet, dvs. arme, ben og ryg.

Stikskader

Jens Halkjær Kristensen forklarer, at skaderne oftest er synlige eller ikke-synlige blodansamlinger, som trykker på en eller flere nerver, eller at en nerve bliver beskadiget ved indstikket. Symptomerne er som regel smerter i armen, eller at det snurrer, og at man eventuelt har nedsat bevægelighed. Han forklarer hvorfor:

- Uden på vores blodårer sidder der et netværk af nervetråde. De nerver bliver naturligvis altid en smule beskadiget, der hvor man stikker nålen ind, uden at der sker noget ved det. Men i sjældne tilfælde kan det ske, at nerverne ligger således, at de bliver mere beskadiget end normalt. Og så er det, at det kan gøre ondt, eller at man kan føle ubehag.

Ultralyd og gigtmicin

Jens Halkjær Kristensen fortæller, at man oftest behandler skaden med gigtmicin og ultralyd. Ultralyden bruges til at få blodansamlingen til at forsvinde hurtigere, og gigtmedicinen gør, at inflammationen

fortager sig. Behandlingen foregår ofte også sideløbende hos en fysioterapeut. Men der er også en helt anden ting, der efter hans opfattelse gør, at behandlingsforløbet bliver lettere for den tilskadedekomne:

- Det er vigtigt for mig at få afdramatiseret det ubehag eller smerte, som donoren har. Forestil dig for eksempel, at du skal have en indsprøjtning hos din læge. Her er du helt klar over, hvad der skal ske, og bliver ikke forskrækket, når du kan mærke, at du bliver stukket. Men hvis jeg sniger mig op bag dig og stikker dig i ballen, er du ikke forberedt på det og vil selvfølgelig blive meget forskrækket. Det er det samme, hvis du kommer til skade, når du bliver tappet. Det er noget, du ikke er forberedt på, og du bliver forskrækket over, at det gør ondt, og at armen måske snurrer. Derfor er det utrolig vigtigt, at donor hurtigt kommer i behandling og får en ordentlig forklaring på, hvad der er galt.

Meget lille risiko

Indtil videre foreligger der ikke meget forskning på området. Men et nyt dansk forskningsprojekt, som er støttet af Bloddonorernes Sikrings- og Forskningsfond, skal blandt andet klarlægge risikoen for at komme til skade som bloddonor. Resultaterne er endnu ikke offentliggjort, men konklusionerne viser blandt andet, at risikoen for at komme alvorligt til skade som donor er utrolig lav.

HVOR MANGE ER MED?

Hvor mange procent af Danmarks befolkning er bloddonorer?

Hilsen
Jakob V.

.....

Kære Jakob

Ca. 8 procent af den danske befolkning mellem 18 og 65 år er bloddonorer. Det svarer til ca. 238.000 personer. Sidste år steg det samlede antal donorer med ca. 2.600. Herudover skal godt 25.000 nye donorer hvert år erstatte dem, som holder op på grund af alder, sygdom o. lign.

Med venlig hilsen
Niels Mikkelsen
Generalsekretær
Bloddonorerne i Danmark

BLODTRANSFUSION

Jeg fik en blodtransfusion efter en trafikulykke for et års tid siden. Det gav anledning til eftertanke, og derfor vil jeg melde mig som bloddonor. Jeg er frisk og helt rask igen, men kan jeg blive donor?

Med venlig hilsen
Jens K.

.....

Kære Jens

Du kan godt blive donor, selvom du har fået en blodtransfusion. Men en blodtransfusion giver ét års karantæne, fordi der eksisterer en minimal risiko for, at der kan overføres smitte. Karantænen er der, for at patienterne kan få så sikkert blod som muligt.

Med venlig hilsen
Jan Jørgensen
Overlæge
Blodbanken, Skejby Sygehus

NÅLETYKKELSE

Jeg har tit tænkt over det, når jeg er i blodbanken, men har aldrig fået spurgt: Hvor tyk er nålen, man stikker med?

Med venlig hilsen
Asger M.

.....

Kære Asger

Den nål, man stikker med, er 1,6 mm i diameter. Det skal den være for at sikre, at blodet ikke størkner i slangen på vej fra nålen ned til posen. Dermed sikrer man også, at kvaliteten af blodet er så høj som muligt.

Med venlig hilsen
Dorte Bøgeskov
Konst. afdelingssygeplejerske
Blodbanken, Skejby Sygehus

FORFATTER

JAN JØRGENSEN

FOTOS

DATAGRAFS PIXBASE

KILDE

DE TRANSFUSIONSMEDICINSKE

STANDARDER VER. 2.2, JANUAR 2003

TAPPEPAUSE!

For både at beskytte dig som donor og de patienter, som har brug for blodet, findes der regler for, hvornår man må give blod. Her kan du læse, hvad der kan udelukke midlertidigt fra at blive tappet.

Akupunktur

Udført af en læge (ikke blot overvåget af læge)
donor må tappes

Udført af andre personer end en læge
donor må ikke tappes i 1 år

Allergiske lidelser

Astma: Donorer, som er symptomfrie med eller uden anvendelse af inhalationsspray, kan tappes. Giver ikke udelukkelse, med mindre donor har symptomer eller kun er symptomfri ved indtagelse af medikamenter, der spises eller injiceres.

Eksem: Indstikstedet skal være uden eksem. Tappepause indtil dette er tilfældet.

Høfeber: Donorer, som er symptomfrie med eller uden anvendelse af lokalbehandling, må tappes. Hvis medikamentet spises eller injiceres holdes pause med tapning i hvert fald i så lang tid, dette sker.

Amøbe dysenteri

(Tarmbetændelse forårsaget af amøber).
Efter raskmelding *1 måned*

Borrelia

Borrelia overføres ved bid af insekter (fx skovflåt). Ved mistanke om betændelse med Borrelia uden lokalt udslæt eller med lokalt udslæt, som er blevet behandlet med penicillin *1 måned*

Ved et lokalt udslæt og ingen behandling med penicillin henvises donor til læge.

Diarré

På grund af en akut tarminfektion hos en i øvrigt rask person *1 måned*

Eksem (se Allergiske lidelser og Hudsygdomme)

Forkølelse (se Infektionssygdomme)

Fuglesyge (ornithose) (se Infektionssygdomme)

Graviditet (se Svangerskab)

Gul feber (se Infektionssygdomme)

Gulsot

Personer, der har haft gulsot, må ikke tappes, bortset fra hvis det med sikkerhed kan vises, at det skyldtes:
Medfødt gulsot hos nyfødte (der ikke er forårsaget af leverbetændelse) *må tappes*
Galdesten, efter at være erklæret for rask, *6 måneder*

Hudsygdomme

Aktiv hudlidelse: Indstikket ved tapning må ikke foretages svarende til eller i nærheden af et sted, hvor der er en aktiv hudlidelse (f.eks. eksem, infektion etc.) på grund af øget risiko for overførsel af bakterier fra donors arm til det tappede blod.

Udbredte hudlidelser: I behandling med steroider eller andet aktivt stof, tappepause fra ophør af behandling *4 uger*

Huller til smykker (Se Piercing)

Infektionssygdomme

Akut infektionssygdom: Efter raskmelding *2 uger*

Forkølelse og andre infektioner i luftvejene (efter ophør af feber) *1 uge*

Infektionssygdomme: Brucellosis (*2 år*), gul feber (*1 md*), leishmaniasis (*udredes specielt*), mononucleose (*6 mdr.*) ornithose (*6 mdr.*), toksoplasmose (*1 år*) og tuberkulose (*min. 2 år*).

Efter raskmelding er tappepausen, som angivet i parentes.

Kontakt med patient med en akut infektionssygdom giver tappepause svarende til inkubationstiden for den pågældende sygdom.

Kræftlidelser

Personer, som har eller har haft kræft, er permanent udelukket bortset fra:

Abnorme celler i livmoderhalsen: Kvindelige donorer, der har haft abnorme celler i livmoderhalsen, og som er ophørt med kontrol på hospitalsafdeling eller hos speciallæge i gynækologi (men måske ikke hos egen praktiserende læge), har tappepause *1 år*

Basalcellecarcinom: Donorer, som har afsluttet behandling for basalcellecarcinom (en særlig form for hudkræft), har efter afsluttet behandling tappepause i *1 år*

Malaria (se Rejser)

Medicin

Indtagelse af medicin medfører ofte tappepause i en periode, dels fordi den sygdom, der behandles kan give midlertidig udelukkelse, og dels fordi donors blod kan indeholde medikamentet i mængder, der kan påvirke patienten.

Mononucleose (se Infektionssygdomme)

Hvad giver varig udelukkelse?

På www.bloddonor.dk kan du læse mere om, hvad der giver permanent udelukkelse som donor. Du kan også læse pjecen "Ingen tapning", som du finder i blodbanken.

Dansk Selskab for Klinisk Immunologi har i de "Transfusions-medicinske Standarder" givet forslag til retningslinjer for blodbankerne i Danmark. Det anbefales blandt andet, at anvende karantæneperioder (tappepauser) ved sygdom eller risikoadfærd hos bloddonorer.

Nyrelidelser

Akut nyrebetændelse

5 år

Operation

Tappepausen efter en operation fastlægges på basis af en individuel lægelig afgørelse og vil afhænge af indgrebs art og forløbet af rekonvalescensen.

Almindeligvis vil der blive anvendt følgende tappepauser:

Større operationer

1 år

Mindre operationer

3 måneder

Operation i lokalbedøvelse

1 måned

Ukompliceret tandudtrækning

1 uge

Transfusion: Er der givet transfusion i forbindelse med

operationen

1 år

3. Asien (undtagen Rusland, Kasakhstan, Mongoliet, Taiwan og Japan, men inklusive de tidligere Sovjet-republikker i Kaukasus-området)
4. Indien
5. Sydøstasien
6. Afrika (undtagen Tunesien og Marokko)
7. Mellem- og Sydamerika (undtagen Argentina og Chile)

Er man født og/eller opvokset i et smitteområde

er tappepausen dog

3 år

Flyrejse til og ophold inden for perimeteren af bymæssig bebyggelse i følgende storbyer i karantæneområderne udløser dog ikke karantæne: Rio de Janeiro, Riyadh, Singapore, Hong Kong og Seoul.

Mellemlanding og transitophold i international lufthavn giver ikke karantæne, selvom den pågældende internationale lufthavn er placeret i et karantæneområde.

Seksuel adfærd

med øget risiko for HIV-smitte

(se Sundhedsstyrelsens "AIDS-folder")

1 år

Svangerskab

Gravide tappes ikke. Efter fødsler og aborter

9 måneder

Tapning foretages ikke, så længe der ammes regelmæssigt.

Piercing

Huller til smykker, tatovering og skarifikation (brændemærkning)

1 år

Indebærer en risiko for smitte med leverbetændelse.

Rejser

Rejser i områder med øget risiko for smitte, der senere kan overføres med donors blod (f.eks. malaria). Efter rejsens afslutning

6 måneder

Feberperioder under rejsen eller inden for disse 6 måneder medfører, at man, inden man må tappes, skal undersøges for smitte med malaria.

Smitteområderne omfatter:

1. Tyrkiet (undtagen Istanbul og det vest herfor liggende Ægæerhavs' kystområde)
2. Mellemøsten (undtagen Israel, Jordan, Kuwait, Bahrain, Abu Dhabi og Qatar)

Tandlægebehandling

Almindelig behandling

48 timer

Tandudtrækning

1 uge

Tatovering (se Piercing)

Transfusion

Af blod eller blodprodukter

1 år

Tuberkulose

Efter at være erklæret helt rask

2 år

Vaccination

Afhængig af type vaccine

2 dage eller 4 uger

ALTERNATIVE NÅLE GIVER KARANTÆNE

Danske bloddonorer må holde tappepause, hvis de benytter sig af akupunkturens alternative behandling.

Der er en afventende ro i blodbankens venteværelse på Skejby Sygehus. En læser et ugeblad, en anden en avis og en tredje spiser lidt frugt. Hver passer sit, mens Østjyllands Radio danner lydtafet fra tappelokalets åbne dør. Den næste bloddonor hentes af en sygeplejerske.

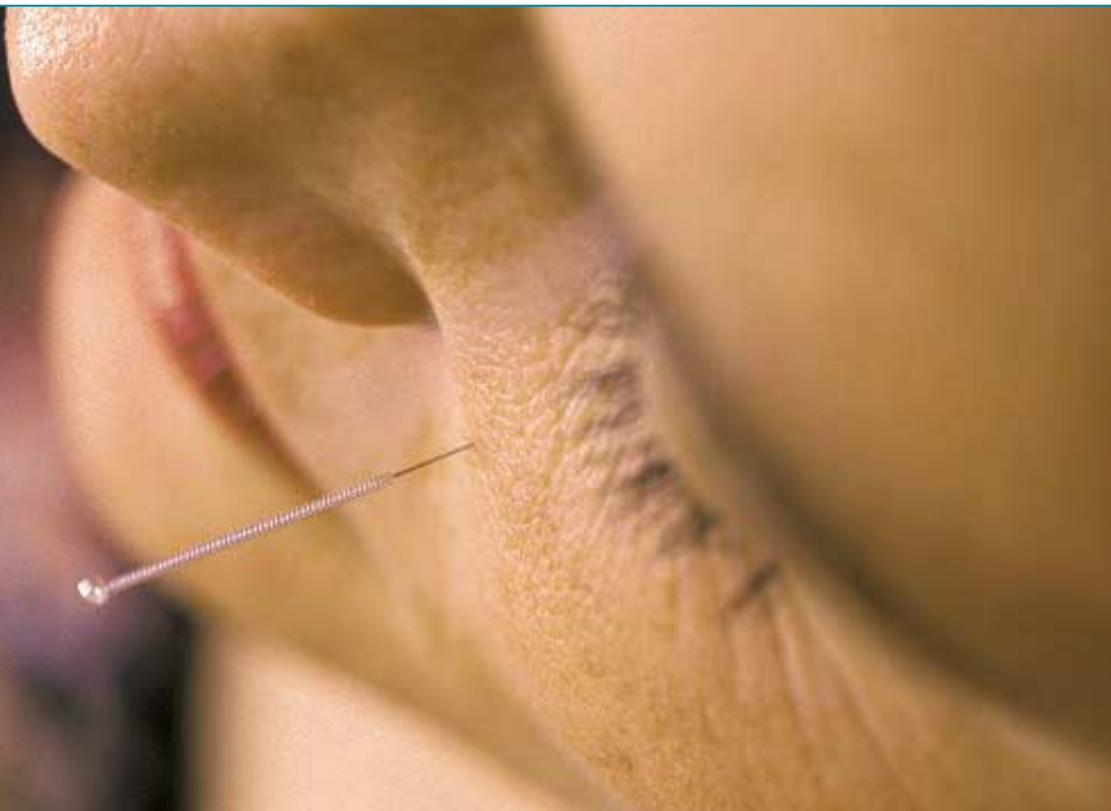
- Højre eller venstre arm? spørger hun. Donoren vælger, at det ventende stik skal tilgå venstre arm. Han vises hen til lejet, lægger sig og kigger op i en loftsplade. Øjnene vandrer fra det ene mikroskopiske hul i pladens mønster til det andet. Sygeplejersken beder ham gentage sit CPR-nummer og navn. Rutinemæssig formalia: Det er den rigtige donor.

Kvinden i kittel strammer staseslangen om overarmen. Langsomt træder armens "venae antibrachii" tydeligt frem i den desinficerede albuebøjning. Han forbereder sig på det lille... AV! Nålen forcerer den tynde hud og fikseres til rette i venen. Fra nålen kan man følge det tykke dybrøde blods rejse gennem slangen til posen, der rytmisk vugger frem og tilbage i blodvægten for at hindre størkning. En af cirka 371.000 årlige blodtapninger i Danmark er i gang.

Karantæne giver sikkerhed

Knap en kvart million danskere, cirka 8 procent af den voksne befolkning, giver blod under sloganet "Det gør ondt, og du får ingen penge for det". Men det relativt store antal af donorer er også en forudsætning for at kunne holde det ekstremt høje sikkerheds- og kvalitetsniveau, der kendetegner de danske blodbankers "produktion" af blodprodukter.

Når kravene til donorerens sundhedstilstand, leve- og rejseadfærd er så høje, vil mange donorer være i karantæne for en kortere eller længere periode. Et faktum er, at cirka 50 procent af donorerne altid er i karantæne. Grundene kan eksempelvis være tapping indenfor tre måneder

Fakta:

HTLV I og II

Nye donorer og donorer, der ikke er blevet tappet i 5 år, samt donorer, der har været udsat for smitterisiko, undersøges for HTLV type I og II. HTLV står for Humant T-celle Lymfocytropt Virus. Smitte med HTLV I giver som regel ikke anledning til sygdom. I sjældne tilfælde kan der 20-30 år efter smitten udvikles leukæmi eller sygdom i rygmarven med lammelser til følge. Smitte med HTLV II giver ikke anledning til kendt sygdom.

Foreningen Praktiserende Akupunktører: www.aku-net.dk

Du kan læse mere om, hvad der udelukker midlertidigt fra at give blod, på side 8 og 9.

(30 procent) sygdom og graviditet (10 procent), rejse i malariaområder, en nylig piercing, tatovering eller – akupunktur. Har man ladet sig behandle hos en akupunktør, der ikke er læge, får man et års pause som donor.

Videnskabens forklaring

Hvorfor er akupunktur karantænegrund?

- Årsagen er den mikroskopiske – men tilstedeværende – risiko for overførsel af især hepatitisvirus B og C (leverbetændelse) i forbindelse med brugen af akupunktur nåle, siger afdelingslæge Kjell Titlestad, Klinisk Immunologisk Afdeling på Skejby Sygehus.

Men vil man ikke opdage smitten, når blodportionen efterfølgende testes?

- Vi tester alt donorblod for hepatitis B og C, HIV og i nogle tilfælde HTLV-virus. Smitten måles hovedsagelig på de antistoffer, der dannes som reaktion på infektionen. Afhængigt af hvilken smitte man har været udsat for, kan der gå fra få uger til flere måneder, før smitten kan konstateres.

Kjell Titlestad bekræfter, at der teoretisk ikke er nogen klinisk risiko for overførsel af smitte, når akupunktøren i sin behandling bruger sterile teknikker.

Det retlige aspekt

Akupunktørerne i Danmark er ikke autoriserede. Det betyder, at enhver kan give akupunktur uden at skulle stå til ansvar for Sundhedsstyrelsen, som er den øvre myndighed. Det skal lægerne. Lægen kan med andre ord miste sin ret til at praktisere som medicinsk behandler, mens en akupunktør – hvis titel ikke er beskyttet – kan fortsætte sit virke, selvom han for eksempel har påført sin patient en infektion. Senest blev en kvindelig patient sidste år smittet med leverbetændelse. Smittekilden var sandsynligvis en akupunktur nål.

Dansk Selskab for Klinisk Immunologi definerer de retningslinjer, de danske blodbanker arbejder ud fra. Formanden i Selskabet, læge Morten Bagge Hansen, fortæller, at man først og fremmest tænker på patient-sikkerheden, for som modtager af blodet skal man selvfølgelig være helt sikker på, at smitterisikoen er minimal.

Generalsekretær for Bloddonorerne i Danmark, Niels Mikkelsen, er opmærksom på akupunkturproblematikken: - Det ville glæde os, hvis man kunne få et samarbejde om størst mulig sikkerhed ved akupunktur og blodgivning, siger han. - Jo færre grunde til afvisning af donorer, jo bedre.

Brug lægen, hvis du vil undgå karantæne

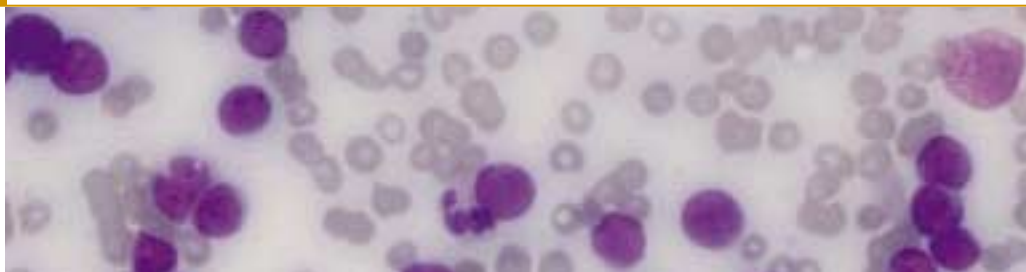
Foreningen Praktiserende Akupunktører tæller omkring 280 medlemmer. Af dem har mange en læge knyttet til deres klinik. Behandlingerne hos foreningens medlemmer foregår udelukkende med sterile engangsnåle. Men hvor mange akupunktører, der opererer uafhængigt og ikke opfylder foreningens krav om uddannelse, patientansvarsforsikring og hygiejne, ved formand Birte Jensen ikke.

Foreningen arbejder for at få akupunktur anerkendt som behandlingsform, og med tiden måske opnå en autorisationsordning lig lægernes. Politisk er de første skridt taget: I 1999 nedstemte man et forslag om autorisation af akupunktører. Siden har Dansk Folkeparti fremsat forslag om en såkaldt registreringsordning af zoneterapeuter og akupunktører.

For at undgå karantænen på 12 måneder kan bloddonorer lade sig behandle af en af de efterhånden mange læger med dansk autorisation, der praktiserer akupunktur.

FORFATTER

EVA LEINØE, LÆGE OG KLINISK ASSISTENT, HÆMATOLOGISK AFDELING, AMTSYGEHUSET I HERLEV

Billedet viser celler fra knoglemarven fra patienter med AML. De små lyse celler er røde blodlegemer, og de store lilla celler er umodne hvide blodlegemer, der er langt hyppigere i antal end normalt.

Eva Leinøe har modtaget 30.000 kr. fra Bloddonorernes Sikrings- og Forskningsfond. Pengene skal bruges til at afslutte et forskningsprojekt om akut blodkræft. Patienter, som lider af akut blodkræft, har brug for blodpladetransfusioner, så de kan undgå blødninger. Formålet med projektet er at nedbringe antallet af transfusioner ved hjælp af en ny undersøgelsesmetode af patienternes blod.

NY FORSKNING SKAL NEDBRINGE BLODFORBRUGET TIL KRÆFTPATIENTER

FAKTA:

De hvide blodlegemer er en vigtig brik i kroppens immunforsvar. De hvide blodlegemer opholder sig mest udenfor blodbanen – nærmere bestemt i kroppens væv, hud og organer. Når de er i blodbanen, er det for at blive transporteret rundt i kroppen, så de kan forsvare kroppen mod angreb fra mikroorganismer. Ud over at være kroppens "soldater" er de hvide blodlegemer også kroppens "skraldemænd", der optager og fjerner døde celler.

De røde blodlegemers vigtigste funktioner er at transportere ilt fra lungerne ud til kroppens væv og organer. Samtidig transporterer de kuldioxid tilbage til lungerne, hvorfra det udåndes.

Blodpladerne dannes i knoglemarven. Deres funktion er at frigive de stoffer, der får blodet til at størkne, så kroppens væv eller indre organer heles. Hvis man for eksempel får et sår eller rift i huden, er det altså blodpladerne, der først træder til og stopper blødningen.

Akut Myeloid Leukæmi (AML) er en ondartet kræftsygdom, som rammer knoglemarvens stamceller. De hvide blodlegemer bliver dannet i knoglemarven, men kræftcellerne gør, at de hvide blodlegemer begynder at vokse uhæmmet og bliver unormale. Hvert år bliver der konstateret ca. 200 nye tilfælde i Danmark.

Udover livstruende infektioner og blodmangel er specielt blødninger et alvorligt problem hos patienterne med AML. Ca. 60 procent af patienterne har større eller mindre blødninger på det tidspunkt, hvor sygdommen bliver opdaget. Blødningerne skyldes blandt andet, at knoglemarven producerer for få blodplader. Det er de celler i blodet, som gør, at det kan størkne.

Nye og detaljerede oplysninger om blodpladefunktionen

Når man bliver behandlet med kemoterapi, falder ens blodpladetal. For at undgå alvorlige blødningskomplikationer er det almindeligt, at lægerne giver forebyggende blodpladetransfusioner, når blodpladetallet falder til 10 mia. pr. liter blod. Hos raske mennesker ligger dette tal på 150-400 mia. blodplader pr. liter blod. Der er ikke en egentlig tærskelværdi for forholdet mellem blodpladetal og risikoen for at få blødninger. For blødningerne kan også skyldes andre ting som for eksempel dårligt fungerende blodplader.

Defekter i blodpladefunktionen hos patienter med AML er tidligere påvist gennem andre typer undersøgelsesmetoder. Flow cytometri er

en ny undersøgelsesmetode, som i modsætning til ældre metoder er velegnet til at undersøge blod med et meget lavt antal blodplader. Derfor forventer man, at flow cytometriske undersøgelser kan give nye og detaljerede oplysninger om defekter i blodpladefunktionen hos patienter med AML.

Lav blødningsrisiko – færre transfusioner

Formålet med forskningsprojektet er derfor at undersøge blodpladefunktionen hos AML patienterne ved hjælp af flow cytometri. Dermed bliver det nemmere at vurdere blødningsrisikoen hos den enkelte patient og dermed sikre en optimal anvendelse af blodpladetransfusionerne. Når man får en blodpladetransfusion, er der en risiko for allergiske reaktioner og dannelse af antistoffer mod blodpladerne. Desuden er der også en mindre risiko for smitteoverførsel af bakterier og virus til patienten. Samtidig ønsker man at reducere antallet af forebyggende blodpladetransfusioner til de patienter, som har den mindste blødningsrisiko.

Indtil videre deltager 40 patienter med AML i projektet, som forløber over tre år. Resultaterne fra disse 40 patienter viser, at den flow cytometriske måling af markøren P-selectin stemmer overens med patienternes blødnings-tendens på diagnosetidspunktet. Fremtidige analyser vil vise, om denne markør også kan anvendes til at forudsige patienternes blødnings-tendens under kemoterapi-behandlingen og dermed bidrage til en bedre udnyttelse af blodpladetransfusioner til AML patienter.

København Viborg

KAMPAGNESUCCESS!

Du ser sund og rask ud! Det var Bloddonorernes budskab til landets rejsende på Den Internationale Bloddonordag den 23. maj.

Du ser sund og rask ud! Det var et kompliment, som mange af de rejsende tog godt imod på den Internationale Bloddonordag den 23. maj. For første gang var kampagnen landsdækkende, og frivillige fra 25 af landets donorkorps deltog. Iført røde jakker havde man taget opstilling på 27 af landets DSB-stationer. Som rejsende kunne man næsten ikke undgå at se de frivillige i ventesale og på perronerne, hvilket også førte til mange tilmeldinger på landsplan.

Go' Morgen Danmark

Donorkorpset i Holbæk var blandt de mest morgenfriske. Fra klokken 6 om morgenen var man på Holbæk station, men også ude ved morgenpendlerne på stationerne i Vipperød, Tølløse og Dianalund. I Vejens brugte man ventetiden mellem togafgangene på at agitere på gågaden i byen, og i Viborg sendte Danmarks Radio Midt/Vest direkte - både fra banegården og fra blodbanken. Om morgenen bragte de et interview med en af vores unge informatører. Bloddonorerne i Storkøbenhavn var også tidligt oppe. Københavnerne startede dagen i programmet Go' Morgen Danmark på TV2, hvor man fortalte om kampagnen. Ellers var dagen henlagt til Københavns Hovedbanegård, hvor man havde en stand "under uret" og delte pjecer ud her og på perronerne.

International begivenhed

Siden 1994 har Den Internationale Bloddonordag hvert år været afholdt over det meste af verden. Dagen er indstiftet af den Internationale Sammenslutning af Bloddonororganisationer (ISB). Formålet med dagen er at gøre opmærksom på behovet for blod doneret af frivillige og ubetalte bloddonorer og samtidig sætte fokus på den indsats, som frivillige bloddonorer yder over hele verden.

Bloddonorernes kampagne var landsdækkende. De røde prikker markerer de stationer, hvor Bloddonorerne var ude for at fortælle om donorsagen.

ILLUSTRATION
ANETTE CARLSEN

En overrasket Else Marie Kamstrup i motorcykeludstyr.

DRONNINGENS FORTJENSTMEDALJE

Næstved: Hendes Majestæt Dronning Margrethe har tildelt Else Marie Kamstrup, Blodbanken i Næstved, fortjenstmedaljen i sølv for lang og tro tjeneste i 40 år. Medaljen blev overrakt ved et surprise-party. Else Marie Kamstrup var beordret på tvungen afspadsring, selvom hun ikke mente at have afspadsring til gode. En kollega til Else Marie Kamstrup, der også er fanatisk motorcykel-fan, arrangerede så på "fridagen" en motorcykeltur med frokost i det grønne. Klokken 14 gik turen "tilfældigvis" forbi Blodbanken, da "et eller andet" skulle hentes. Her overrakte sygehusets personalechef Jørgen Laulund medaljen, og personalet i blodbanken havde sørget for kagebord med ikke mindre en 22 forskellige kager.

FARVEL TIL BETALT BLODDONATION I SKÅNE

Sverige: Den 1. september 2003 stoppede Blodcentralerne i Skåne med betalt bloddonation. Thomas Attnäs, informationsmedarbejder for Blodcentralerne i Skåne, fortæller, at baggrunden for beslutningen er, at bloddonation skal være så god som mulig, for at patienterne kan få så sikkert blod som muligt.

Derfor skal der ikke være noget økonomisk motiv i form af kontantbetaling til de skånske bloddonorer. Sverige er et af de tre EU-lande, hvor bloddonation stadig er betalt. De svenske donorer i Skåneregionen modtog mellem 30 og 50 svenske kroner pr. donation, men det er altså slut nu. Både WHO, Europarådet og EU anbefaler ubetalt og frivillig bloddonation, og det ideal er svenskerne nu på vej imod. Blodbankerne i Sverige har en hjemmeside, hvor man kan læse mere: www.geblod.nu.

SUSSI & LEO TIL DÅB I HILLERØD

Hillerød: I blodbanken på Hillerød Sygehus flød champagnen. Anledningen var, at blodbankens to blodtypebestemmelsesmaskiner skulle døbes. Personalet i blodbanken har gennem længere tid kaldt de to maskiner for Sussi og Leo. Da det nordjydske musikerpar alligevel gæstede Hillerød, greb man chancen og inviterede dem til "officiel" dåb i blodbanken. Det takkede de to folkekære musikere ja til, og nu er det ganske vist, at det er Sussi og Leo, som finder frem til donorerne blodtyper i Hillerød.

Sussi og Leo døbte to blodtypebestemmelsesmaskiner i blodbanken i Hillerød.

FARVEL OG TAK FRA ASTA STEHR

Sønderborg: Tiden til at slutte som sygeplejerske i blodbanken ved Sønderborg Sygehus er nu kommet efter 22 år. Jeg føler trang til at sige tusind tak til alle de donorer, jeg har haft kontakt med i det Sønderjyske Transfusionsvæsen. Tak for jeres trofasthed overfor donorkorpset, samt tak for alle de sjove og dejlige timer vi har haft sammen. Mange kærlige hilsner og gode ønsker til alle for fremtiden.

Asta Stehr
Sygeplejerske, Sønderborg Sygehus

NICOLAS BORRELL

Årets Bloddonor, Elvin Clausen,
i højt humør.

ÅRETS BLODDONOR

Slagelse: Bloddonorerne i Danmark har valgt Elvin Clausen som Årets Bloddonor 2003. Elvin blev tappet den 150. gang i foråret, og herudover har han siddet i den lokale donorkorpsbestyrelse i næsten 20 år. Her har han altid været aktiv og initiativrig, og samtidigt har hans smittende lune givet sammenkomster af enhver art en ekstra festlig dimension. Elvin har en livslang tjeneste som postbud bag sig, og i sit job har han været yderst aktiv som agitator for bloddonorsagen. Han er sikkert den i lokalsamfundet, som har flest nye donorer på samvittigheden, fortæller korpset i Slagelse, Korsør og Skælskør.

BLEV HENTET I KØBMAGERGADE I KRANVOGN

Donoranedote: I 1940'erne var en udrykningsdonor bogstavelig talt en udrykningsdonor. På det tidspunkt havde man ingen deciderede blodbanker, så når der skulle bruges blod i forbindelse med en operation, ringede man donorerne op, hvorefter de blev hentet med det samme. Det skete altid i udrykningskøretøj, og på et tidspunkt blev der brug for en af mine kollegaer, som også var donor. Og det kan nok være, at folk gjorde store øjne. For da han blev hentet, var det i en stor kranvogn. Det var simpelthen det eneste udrykningskøretøj, man havde til rådighed den dag.

Indsendt af Jørgen Christoffersen, København

ER DU **SUND OG RASK**,
MELLEM **18 OG 60 ÅR** OG VEJER OVER
50 KILO, KAN DU BLIVE BLODDONOR.
BRUG DENNE KUPON ELLER
TILMELD DIG PÅ **WWW.BLODDONOR.DK**

Bloddonorerne
i Danmark

Vesterbrogade 191
4460 6046 4460
1931 Frederiksberg C

PLAKATKONKURRENCEN

Vi modtog ualmindelig mange gode forslag til Bloddonorernes store plakatkonkurrence. Her ser du eksempler på nogle af de plakater, som ikke vandt, men som absolut fortjener at blive vist frem alligevel. I de kommende numre af Donor Nyt vil vi bringe flere af de flotte plakاتفorslag.

Se vinderplakaterne på side 4-5.

Maja Ulrikka Bruun, www.iplexus.dk, Vejle

Hanne Scheel Andersen, København

Mikkel Lundsager, Line Lunnemann og Toke Møller, København

DONORTILMELDING

DN 72/2003

Stilling/Navn _____

Gade _____

Postnr. _____ By _____

Personnr./Fødselsdato _____ Telefonnr. _____

Arbejdssted _____ Telefonnr. / lokalnr. _____

Har du tidligere givet blod? Ja Nej Hvor _____

Evt. bemærkninger _____

Ønsker at blive tappet i _____
(stednavn)

Dato _____ Underskrift _____

DONOR NYT NR. 72
34. ÅRGANG
SEPTEMBER 2003

Udgivet af:
Bloddonorerne i Danmark
Vesterbrogade 191
1800 Frederiksberg C
Tlf.: 7013 7014
Fax: 7013 7010
E-mail: donor-nyt@bloddonor.dk
www.bloddonor.dk

Ansvarshavende redaktør:
Niels Mikkelsen

Redaktion:
Kristian Broberg
Henrik Hansen
Thorkild Hansen
Karin Magnussen
Troels Nipper Nielsen
Malou Rode

Lægefaglige konsulenter:
Jan Jørgensen
Ellen Taaning

Design: Datagraf Auning AS
Tryk: Graphx
Trykt på svanemærket papir

Forsidefoto: Steen Lee Christensen

Eftertryk eller anden gengivelse af dette blad er velkomment, men med kildeangivelse.

Oplag: 125.000
ISSN nr: 0902-2643
Næste udgivelse: December 2003